

Souhrnná teritoriální informace:

Turecko

Zastupitelský úřad 21. 5. 2021 15:27

Základní shrnutí pro obecnou představu o zemi tedy: kdo má výkonnou moc a ve stručnosti popis státního zřízení, zákonodárství (stručně), ekonomika a příležitosti pro české firmy, případně problémy při vstupu na trh, pokud jsou. Pokud je specifická kultura podnikání tak maximálně ve dvou větách popsat. Přidat výhled do budoucna.

Základní údaje	
Hlavní město	Ankara
Počet obyvatel	83,61 mil.
Jazyk	Turečtina
Náboženství	Islám 99,8%, ostatní 0,2%
Státní zřízení	Prezidentská republika
Hlava státu	Recep Tayyip Erdogan
Hlava vlády	
Název měny	Turecká lira (TRY)
Cestování	
Časový posun	- 1 hod (v zimě - 2 hod)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Ing. Pavel Vacek
Ekonomický úsek	Mgr. Pavel Danek
Konzulární úsek	Mgr. Jiří Frýda, Ph.D.
CzechTrade	Mgr. Vladislav Polách
Czechinvest	
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	739,8
Hospodářský růst (%)	4,0
Inflace (%)	11,1
Nezaměstnanost (%)	13,3

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Prezidentské a parlamentní volby konané v Turecku dne 24. 6. 2018 potvrdily vítězství znovu zvoleného prezidenta Recepta Tayyipa Erdogana (52,55 %) a aliance stran AKP a MHP (53,62 %). Volbami přešlo Turecko na prezidentský systém, čímž zanikly posty předsedy vlády a místopředsedů vlády, vytvořeny byly nové prezidentské výbory a restrukturalizovány (zrušeny i sloučeny) některé resorty. Dne 9. 7. 2018 složil prezident Erdogan přísahu a dne 10. 7. 2018 byla jmenována nová vláda, která má v současnosti (květen 2021) toto složení:

Fuat Oktay – viceprezident

Süleyman Soyulu – ministr vnitra

Abdülhamit Gül – ministr spravedlnosti

Derya Yanik – ministryně pro rodinné záležitosti a sociální služby (od 20. 4. 2021)

Vedat Bilgin – ministr práce a sociálního zabezpečení (od 20. 4. 2021)

Hulusi Akar – ministr obrany

Murat Kurum – ministr životního prostředí a urbanismu

Mevlüt Çavuşoğlu – ministr zahraničí

Fatih Dönmez – ministr energetiky a přírodních zdrojů

Mehmet M.Kasapoğlu – ministr mládeže a sportu

Mehmet Muş – ministr obchodu (od 20. 4. 2021)

Mehmet Nuri Ersoy – ministr kultury a turismu

Lütfi Elvan – ministr financí (od 10. 11. 2020)

Ziya Selçuk – ministr školství

Bekir Pakdemirli – ministr zemědělství a lesů

Fahrettin Koca – ministr zdravotnictví

Adil Karaismailoğlu – ministr dopravy a infrastruktury (od 28. 3. 2020)

Mustafa Varank – ministr průmyslu a technologií

1.2 Zahraniční politika země

Primárním politickým i ekonomickým partnerem Turecka (TR) je Evropská unie. TR podalo přihlášku k plnému členství v ES 14.4.1987, na summitu v Helsinkách v prosinci 1999 se TR stalo kandidátským státem, přístupové rozhovory byly zahájeny 3. 10. 2005. V současnosti je otevřeno 16 přístupových kapitol, přičemž další pokračování je ve většině z nich blokováno Řeckem a Kypru v návaznosti na bilaterální

sporné otázky. Ve vztazích mezi TR a EU jsou spornými oblastmi zejména migrační politika (18. března 2016 bylo podepsáno Společné prohlášení TR a EU), fungování Celní unie TR-EU (existuje od 1. 1. 1996), vízová liberalizace pro TR občany a pokračování finanční asistence pro 4 miliony uprchlíků pobývajících na TR území po roce 2021. Kamenem úrazu pro EU zůstávají dále jednostranné aktivity TR zejména ve věci situace na Kypru a ve východním Středomoří (ilegální průzkumné a těžební aktivity v oblasti mořského dna) a negativní vývoj v TR v oblasti lidských práv a základních svobod, především pak potlačování svobody médií, omezování činnosti politických stran a porušování zásady rule of law. TR naproti tomu kritizuje politiku EU vůči migrantům a „islamofobii“ v členských státech.

Vztahy s USA zůstávají aktuálně narušené v důsledku zprovoznění ruského protiletadlového systému S-400 a TR vojenských angažmá v Sýrii, Lybii i Azerbajdžánu/Náhorním Karabachu. V závěru roku 2020 US přijaly sankce vůči TR na základě US zákona CAATSA, zahrnující mj. zastavení všech US vývozních licencí i úvěrů bank a úvěrové pomoci EximBanky pro SSB a vyřazení TR z programu F-35, USA rovněž (zejména od nástupu DEM administrativy v lednu 2021) kritizují vývoj v TR v oblasti lidských práv. Pozitivní bilaterální agendu představovala na přelomu let 2020 a 2021 TR nabídka hostitelství vysoké schůzky k Afghánistánu v rámci ohlášeného stahování US i koaličních sil (které přikládá US strana veliký význam), ta však musela být zatím odložena na neurčito.

Vztahy mezi Tureckem a Ruskem (RU) zůstávají složité a dynamické v důsledku silových tahů obou stran ve více oblastech, kde se jejich zájmy neshodují a jen částečně překrývají (Sýrie, Libye, Arménie a Náhorní Karabach). Pokračuje operacionalizace ruského PVO systému S-400 tureckými ozbrojenými silami, úspěšná zkouška již proběhla v prosinci 2020. V posledních týdnech se do vztahů mezi RU a TR promítá i zvýšené napětí na Ukrajině a unikátní role TR jakožto strážce plavebního režimu v Úžinách (Dardanely a Bospor) v souladu s konvencí z Montreux (1936). RU dále dodává TR vakcíny proti COVID-19 a ruští turisté tvoří klíčovou část klientely v TR letoviscích.

Turecko dále usiluje o co nejlepší politické i ekonomické vztahy s Čínou jakožto potenciálním investorem pro největší běžící či zvažované projekty, mezi kterými je i průzkum a těžba ropy a zemního plynu z tureckého kontinentálního šelfu. Dále je Čína pro TR stále primárním zdrojem vakcín proti COVID-19. Pro Čínu naopak představuje TR nejen významný trh v oblasti železniční dopravy, telekomunikací, IT atd., ale i zastávku na „nové Hedvábné stezce“ 4. Hlavním politickým bilaterálním problémem je však čínská represivní politika vůči muslimským Ujgurům v provincii Sin-ťiang, se kterými pociťuje TR veřejnost značnou míru solidarity (V Istanbulu žije ujgurská komunita v počtu více než 50 000 osob).

V rámci „politiky všech azimutů“ TR intenzivně buduje politické i ekonomické vztahy s Čínou, Ruskem, postsovětskými muslimskými republikami a evropskými státy mimo EU, zvláštní vztahy má pak (z etno-historických důvodů) s Ázerbájdžánem, Kazachstánem, Kyrgyzstánem, Uzbekistánem a Turkmenistánem, politicky podporuje turecké/turkické menšiny v Řecku, Bulharsku, Sýrii, na Ukrajině a jinde, jakož i komunity místních občanů tureckého původu ve státech EU.

1.3 Obyvatelstvo

Rozloha: 783 562 km², z toho 769 632 km² pevnina a 13 930 km² vodních ploch.

Délka hranice: 2.648 km (Arménie 268 km, Ázerbájdžán 9 km, Bulharsko 240 km, Gruzie 252 km, Řecko 206 km, Írán 499 km, Irák 352 km, Sýrie 822 km, pobřeží: 7 200 km).

Počet obyvatel: 83.614 362 (průměrná hustota obyvatelstva: 109/km²). V roce 2020 vzrostl počet obyvatelstva o 459 152 oproti roku 2019. Gramotnost: 97% celkové populace (muži 99,1%, ženy 94,8%).

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 5,5‰. v roce 2020

Demografické složení: (věk) 0-14: 22,8%, 15-64: 67,7%, +65: 9,5%.

Porodnost: 15,665 narození/1000, porodnost: 2,02 dětí/na 1 ženu. V roce 2020 se narodilo 1 448 725 dětí, 51,3% chlapců a 48,7% děvčat.

Úmrtnost: 5,5/1000, dětská úmrtnost 8,3/1000. Počet úmrtí činil v roce 2020 480 671, nárůst oproti roku 2019 0,8%.

Migrační saldo za rok 2020: +345 111 (Imigrace 670 532 osob, emigrace 325 421 osob).

Průměrný věk obyvatelstva: 32,7 (průměrný věk mužů: 32,1, průměrný věk žen: 33,4). Národnostní složení: oficiální statistiky neuvádějí, odhad: Turci 70-75%, Kurdové 18%, zbývající 7-12% (Arméni, Arabové, Řekové, Albánci, Gruzínci, Lazové, Čerkesové, Židé a další).

Náboženské složení: 99,8% obyvatelstva jsou muslimové (většina sunnité, menšina alevité), 0,2% ostatní (židé a křesťané ortodoxního, gregoriánského, židovského, katolického a protestantského vyznání). Řecký ortodoxní i arménský patriarchát sídlí v Istanbulu.

Úřední jazyk a ostatní nejčastěji užívané jazyky: turečtina

Kurdština se používá v běžném neoficiálním styku zejm. na jihovýchodě Turecka. Znalost ostatních světových jazyků, především němčiny a angličtiny, je mezi obyvatelstvem nízká, znalost angličtiny, příp. francouzštiny je omezena na vzdělanější vrstvy a významná turistická střediska, němčiny na bývalé „gastarbeitery“.

Turecko je rozděleno na 81 provincií (il), členěných dále na okresy (ilçe).

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Turecko je vedle Číny jedinou zemí G20, která vykázala za rok 2020 růst HDP. Vděčí za to zejména povzbuzení domácí poptávky uvolněnou měnovou politikou, která umožnila boom spotřebitelských úvěrů poskytovaných státem vlastněnými komerčními bankami. Důsledkem však je i rostoucí inflace či prohloubení záporného salda obchodní bilance, kdy export výrazně meziročně klesl, na rozdíl od importu. Turecký ekonomický růst také zdaleka nebyl rovnoměrný a inkluzivní, o čemž svědčí pokračující pokles HDP na obyvatele (trvale od roku 2013) a otevírá otázku stále větší ekonomické rozdělenosti společnosti a rostoucí chudoby významné části obyvatelstva. Velkým plusem Turecka zůstává mladá populace, která se ovšem musí potýkat s vysokou, až 25% nezaměstnaností. Hlavním deklarovaným cílem turecké vlády v oblasti ekonomiky v současnosti zůstává boj s vysokou inflací a snaha přilákat tolik potřebné zahraniční investice.

Nejdůležitějším exportním sektorem turecké ekonomiky je automotive, jenž se po celosvětovém poklesu způsobeném koronavirem podílel na tureckých exportech z 13%. Velice důležité jsou pro Ankaru dále zejména strojírenské, textilní, ocelové a zemědělské exporty. Z hlediska importu Ankara bedlivě sleduje vývoj na trhu s ropou a zemním plynem. Právě nízké ceny komodit v době pandemie Turecku hrály výrazně do karet. Co se objemu importů týče, z více než z 10% jsou mimo ropy a zemního plynu tvořeny strojírenskými produkty a drahými kovy, zejména zlatem. To lze vysvětlit obecnou snahou obyvatelstva investovat volnou likviditu a zabránit ztrátám způsobeným vysokou inflací. Právě vysoké importy zlata také negativně působí na zápornou obchodní bilanci.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,2	0,7	1,6	3,9	4,1
HDP/obyv. (USD/PPP)	29 657,5	30 000,0	30 390,0	31 800,0	33 530,0
Inflace (%)	16,3	15,2	12,3	11,9	9,5
Nezaměstnanost (%)	10,9	13,7	13,2	9,6	12,2
Export zboží (mld. USD)	178,9	182,3	168,4	203,6	215,5
Import zboží (mld. USD)	219,6	199,0	206,3	218,8	232,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-40,7	-16,8	-36,8	-22,8	-33,5
Průmyslová produkce (% změna)	1,6	-0,7	0,9	5,1	3,2
Populace (mil.)	82,3	83,4	84,3	85,0	85,6
Konkurenceschopnost	61/140	61/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	5/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Turecká vládní strana AKP od nástupu k moci podřídila správu veřejných financí svým politickým cílům, což se stalo jedním ze základních pilířů jejího úspěchu zj. u chudších, méně vzdělaných a religioznějších vrstev. Deficit

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-3,4

státního rozpočtu vůči HDP za její vlády výrazněji narostl až v roce 2018 z důvodu větších výdajů na obranu, infrastrukturu, veřejnou správu či řadu sociálních benefitů. V roce 2020 dosáhl schodek státního rozpočtu vůči HDP 3,4%, pro rok 2021 se ovšem počítá se striktnější fiskální politikou i poklesem tohoto ukazatele o několik desetín procenta. Economist Intelligence Unit (EIU) očekává, že se tento ukazatel ustálí na 2% okolo let 2024/2025. Ve stejné době by veřejný dluh země dle EIU měl klesnout na 34% tureckého HDP z odhadovaných více než 40% v roce 2021.

Makroekonomickým i politickým problémem je vysoká inflace (17,14% v dubnu 2021), kterou se zatím nedaří dostat pod kontrolu ani předchozími neúspěšnými liberálními politikami, ani konzervativními přístupy (drahých úvěrů) – současná mezibankovní sazba je 19% a turecká Centrální banka (TCMB) věří, že tím cílí na snížení inflace na cca 5% ve výhledu 2-3 let.

Veřejný dluh (% HDP)	39,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-36,7
Daně	
PO	25%
FO	15% - 40%
DPH	1% - 8% - 18%

Státní rozpočet Turecké republiky pro rok 2021 počítá s deficitem ve výši 4,3% HDP (cca 27,1 mld. EUR). V porovnání s předchozím rokem došlo k plánovanému nárůstu státních výdajů o 24,3%, u příjmů se poté počítá s růstem o 17,3%. Na straně příjmů je rozpočet z 72% tvořen z výběru daní, nejvíce poté v porovnání s rokem 2020 stouply výběry poplatků spojených s mezinárodním obchodem a transakcemi, což svědčí o turecké snaze podpořit domácí produkci. Na straně výdajů poté v porovnání se státním rozpočtem v roce 2020 ční nárůst 161% na výdaje spojené s ochranou životního prostředí, které ovšem i po tomto navýšení dosahují 0,1% veškerých státních výdajů, tedy asi 60 mil. EUR. Na druhém místě v nominálním nárůstu proti výdajům v roce 2020 jsou výdaje na obranu, které dle TR zdrojů dosahují 5,9% státního HDP. Celkově se poté při plánování rozpočtu počítalo s vývojem ekonomiky zmíněném v „Novém ekonomickém programu (2021-2023)“, který pro rok 2021 předpovídá růst HDP o 5,8% (Evropská komise i EIU pro rok 2021 počítají s růstem TR HDP o 3,9%).

2.3 Bankovní systém

Finanční sektor spadá do kompetence ministra financí (Ministry of Treasury and Finance), provádění bankovního dozoru a další úlohy jsou svěřeny Státní bankovní regulační agentuře BDDK (Banking Regulation and Supervision Agency), na jejichž internetových stránkách lze nalézt údaje k jednotlivým bankám, statistiky, příslušnou legislativu apod. Na internetové stránce Bankovní asociace Turecka (Türkiye Bankalari Birliđi/TBB) je dostupný jak jmenný seznam všech bank a ústavů s adresami, e-mail, telefony a jmény ředitelů, tak i další užitečné informace.

Celkově v Turecku v roce 2020 působilo více než 50 bank dle níže uvedené struktury:

A/ Centrální banka Turecka (TCMB). Každý měsíc zasedá její monetární výbor, který rozhoduje o základních úrokových sazbách.

B/ Depozitní banky (32): 3 státní depozitní banky: Ziraat Bankasi; Halk Bankasi; Vakflar Bankasi; 8 privátních depozitních bank a 21 zahraničních depozitních bank (např. Deutsche Bank, Citibank, ING Bank aj.) a poboček zahraničních bank (např. Societé Générale, JP Morgan Chase aj.)

C/ Rozvojové a investiční banky (13): 3 státní turecké rozvojové a investiční banky (které nepřijímají depozita): Türk Eximbank (pouze zahraničně ekonomické a obchodní operace – exportní a garanční banka); Iller Bankasi – rozvojová municipální banka; Türkiye Kalkinma Bankasi 10 privátních tureckých a zahraničních rozvojových a investičních bank

D/ Participující banky (6): Celkem se jedná o 6 bank fungujících na principu islámského bankovníctví. Dle statistik agentury Moody se podíl aktiv v islámském bankovníctví k prosinci 2020 zvýšil na 7,2% celku, očekává se přitom další nárůst.

Všechny pojišťovací ústavy jsou nyní privátní. Podle typu pojišťovacích operací poskytuje 6 ústavů životní pojištění, 17 ústavů penzijní pojištění, 40 ústavů ostatní typy pojištění, nadto zde fungují tři zajišťovny. Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Asociace pojišťoven TSB (Association of the Insurance Companies of Turkey)

2.4 Daňový systém

Turecký daňový systém se v posledních letech dynamicky proměňuje. Poslední právní úprava z dubna 2021 zvýšila korporátní daň od II. čtvrtletí 2021 do konce roku na 25%. Pro rok 2022 vládní návrh počítá s opětovným snížením této daně na 23% s perspektivou dalšího snížení od roku 2023. V této oblasti doporučujeme pravidelně sledovat vývoj v Turecku či konzultovat specializované mezinárodní poradenské kanceláře (např. Deloitte) či prezidentskou kancelář spravovaný specializovaný webový portál. Zároveň je zde třeba upozornit na celou řadu daňových pobídek nachystaných pro příchozí zahraniční investory. Ty se liší dle regionu (zpravidla čím méně rozvinutý region, tím větší pobídky) a sektoru (zde důraz na R&D). Pro aktualizovaný seznam nejvíce podporovaných sektorů doporučujeme konzultovat Ministerstvo průmyslu a technologií.

Daň z příjmu jednotlivců se zakládá na progresivním zdanění se sazbou od 15% do 40%. Sazby aplikované na roční příjem (v tureckých lirách – TRY) jsou následující:

- do 22.000: 15%
- 22.001 – 49.000: 20%
- 49.001 – 120.000/180.000: 27% (v závislosti na tom, zdali se jedná o zaměstnanecký příjem či příjem bez zaměstnání)
- 120.001 či 180.001 až 600.000: 35%
- nad 600.000: 40%

DPH (KDV) má v Turecku tři základní sazby. Zboží a služby (18%), základní potraviny, textil (8%), zemědělství produkty, potraviny (1%). Platí, že turecká vláda během koronavirové pandemie využívala přesuny položek z jedné sazby do druhé jako nástroj boje s krizí.

Mimo základní úrokové sazby existuje v Turecku i tzv. speciální spotřební daň (OTV) jejímž smyslem je více zdanit zboží, které vláda považuje za luxusní, či které není v souladu s muslimskou vírou (alkohol, tabák). OTV se liší v závislosti na typu produktu a připočítává se ke KDV.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Turecko (TR) je 6. největším obchodním partnerem EU. EU 27 stále zůstává pro TR nejvýznamnějším trhem (36,8 % celkového zahraničního obchodu). Do EU míří nyní cca 41,3 % TR exportu, což ve finančním vyjádření činí vývoz TR zboží do EU v hodnotě 62,6 mld. EUR (-10,4 % oproti 2019). Relativně výrazný pokles je dán pandemickými ztrátami zejména v oblasti zemědělských výrobků a textilního zboží. Z pohledu dovozu do TR byl v roce 2020 realizován obchod s EU v hodnotě 69,9 mld. USD (+ 2,3 % proti 2019). Saldo vzájemného obchodu se po loňském překvapivém negativním číslu na straně EU vrátilo do dlouhodobě pozitivního na straně EU v hodnotě 7,3 mld. EUR. Celkový objem obchodu EU-TR byl ve výši 132,4 mld. EUR, TR tak má podíl 3,6% z celkového EU obchodu. Největší položkou vzájemné obchodní výměny jsou automobily a jejich součásti, petrochemické výrobky, obráběcí stroje a zařízení.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	69 184,7	68 265,1	69 857,2	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	66 883,9	69 811,4	62 550,5	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-2 300,8	1 546,3	-7 306,7	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Vzájemný obchodní obrát v roce 2020 zaznamenal výrazný růst a přesáhl 91,5 mld. Kč (+10,8%), z toho export do TR 53,8 mld. Kč (+21,7%) – nárůst v sektoru automobilů, import z TR pak mírně poklesl 37,7 mld Kč (-1,8%). Výrazně pozitivní saldo obchodní bilance ve prospěch ČR (16,2 mld Kč, v roce 2019 to bylo 5,8 mld. Kč). V celkovém objemu exportu mimo země EU na 6. místě mimo země EU (za Spojeným královstvím, USA, RF, Švýcarskem a Čínou).

Obchodní výměna s ČR (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	47,7	44,2	53,8	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	37,4	38,4	37,7	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	-10,4	-5,8	-16,2	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Dne 31. 12. 1995 vstoupila v platnost dohoda o vytvoření Celní unie mezi Tureckem a Evropským společenstvím. Turecko se dlouhodobě snaží

o její modernizaci. Vedle fungující celní unie Turecko podepsalo dohodu o volném obchodu s Evropským společenstvím volného obchodu (EFTA).

Smlouvy s ČR

Hospodářské a obchodní vztahy mezi Československem a Tureckem mají dlouholetou tradici s kořeny sahajícími až do období těsně po 1. světové válce. První Obchodní úmluva byla podepsána 31. května 1922 na principu doložky nejvyšších výhod. Poslední preferenční dohoda na bilaterálním základě, dohoda o volném obchodu, byla podepsána v r. 1997. Její platnost byla ukončena vstupem ČR do Evropské unie. Od té doby je základním dokumentem upravujícím obchod mezi ČR a Tureckem Dohoda o celní unii Turecka s EU.

V platnosti jsou dále následující dokumenty relevantní pro ekonomickou oblast:

Dohoda o hospodářské, technické, průmyslové a vědecké spolupráci,

Dohoda o mezinárodní silniční dopravě; Dohoda o spolupráci v oblasti cestovního ruchu;

Dohoda o letecké dopravě;

Ujednání mezi MO ČR a GŠ Turecka o vzájemné spolupráci ve vojenské oblasti;

Dohoda o mezi vládou České republiky a vládou Turecké republiky o průmyslové spolupráci v oblasti obrany;

Dohoda o zabránění dvojího zdanění a zamezení daňovému úniku v oboru daní z příjmu;

Dohoda o spolupráci v oblasti zemědělství;

Dohoda o spolupráci a vzájemné pomoci v celních záležitostech;

Dohoda o spolupráci v oblasti kultury, školství, vědy, mládeže a sportu;

Mezirezortní memorandum o strategickém partnerství pro spolupráci v oblasti energetiky;

Dohoda o vzájemné ochraně a podpoře investic.

3.3 Rozvojová spolupráce

Turecko je v celosvětovém měřítku významným poskytovatelem rozvojové pomoci, vyčleněné prostředky v rámci rozpočtu dlouhodobě přesahují cílovou lafku OSN (0,7% HDP) a tato úroveň navíc stabilně vzrůstá – z 0,85 v roce 2017 až na 0,92 v roce 2020 (v absolutních číslech 8,96 miliardy USD za rok 2020). Koordinujícím orgánem na vládní úrovni je Turecká agentura pro koordinaci a spolupráci (TIKA) spadající pod Ministerstvo kultury a turismu, s ročním rozpočtem cca 100 milionů USD. TIKA realizovala v roce 2020 okolo 4000 projektů v celkem 150 státech světa, z toho v 59 zemích má stálé zastoupení.

Zaměřuje se zejména na financování projektů v oblastech zdravotnictví a hygieny, zajišťování pitné vody i čištění odpadních vod, zemědělství, lesnictví a pastevectví, informačních systémů, vzdělávání a učňovského školství, ochrany památek apod. Teritoriálními prioritami TR rozvojové pomoci zůstávají rovníková Afrika a státy Střední Asie, patrně je pak dále i zaměření na muslimské menšiny v evropských a některých afrických a asijských státech (Makedonie, Ukrajina, Etiopie, Myanmar, Thajsko), jakož i na pásmo Gazy a komunity palestinského původu. V posledním desetiletí však stoupá i např. angažmá TIKA v Latinské Americe.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

► Automobilový průmysl

Turecko se stalo jedinou zemí v Evropě, kde v roce 2020 došlo k meziročnímu růstu prodeje automobilů a nadále si tak udržuje 6. místo v žebříčku počtu prodaných automobilů na starém kontinentu. Vláda plánuje, že se země stane v příštích deseti letech jedním z pěti největších producentů elektrických automobilů na světě. K naplnění tohoto ambiciózní cíle připravilo Turecko řadu pobídek a úlev pro zahraniční investory. Systém vládních pobídek již dříve přilákal na místní trh velké světové producenty, kteří zde umísťují svou výrobu (Renault, FIAT, Mercedes a další). V současnosti funguje v Turecku 16 výrobních automobilových linek a ze země se v roce 2020 více než 900 000 vozidel do 180 zemí světa. Přes hospodářskou nestabilitu Turecka lze předpokládat další významný rozvoj tohoto sektoru, jehož trh představuje pro české exportéry příležitosti v subdodavatelské struktuře.

► ICT

Dle poslední hodnotící zprávy OECD Turecko výrazně zaostává v oblasti digitálních dovedností občanů a rozšířené vysokorychlostního připojení k internetu. Toto se poté negativně projevuje především v možnostech SMEs a jejich nedostatečném využíváním digitálních prostředků vedoucích k nízké produktivitě práce. Turecká Asociace malých a středních podniků (KOSGEB) proto přišla s programem KOGIBEL, v rámci kterého turecké subjekty mohou žádat o granty směřující k jejich větší digitalizaci. Právě existence tohoto programu je příležitostí i pro české firmy.

V oblasti ICT a příležitostí pro uplatnění českých firem je třeba se zmínit o herním průmyslu, jehož exporty v posledních dvou letech dle místní Asociace herního průmyslu (TOGED) dosáhly vždy více než 1 mld. USD. Turecký trh, kde je dle většiny odhadů v současnosti mírně přes 30 mil. aktivních hráčů, nabízí prostor pro spolupráci a vývoj v oblasti PC her, mobilních aplikací i v e-sportu, kde Turecko patří mezi jeden z nejperspektivnějších světových trhů vůbec.

Další důležitou oblastí poté zůstávají softwarová i další technologická řešení v oblasti městské infrastruktury, smart cities. Turecko má zdaleka největší počet milionových měst v Evropě (23), a působivé objemy státních a municipálních investic, zatím se mu ale nedostává dostatečně kvalitních softwarových řešení zejména v oblasti chytrého řízení dopravy. I zde je proto pro české subjekty velký potenciál.

► Obranný průmysl

Turecko má druhé největší ozbrojené síly v rámci NATO, a v současnosti vede několik vojenských operací doma i v zahraničí. Tomu odpovídají i výdaje na obranu, které se poslední tři roky pohybují okolo 20 mld. USD ročně, v roce 2021 tak tyto výdaje tvoří 5,9% státních výdajů (+1% oproti roku 2020). Z pohledu podílu na HDP země se poté toto číslo trvale pohybuje nad 2%. Důležité je také upozornit na roli turecké Prezidentského úřadu pro obranný průmysl (SSB), jenž disponuje rozpočtem, který nepodléhá schvalovacím procedurám parlamentu. Tato instituce, sloužící de facto jako „akviziční agentura“ v oblasti vojenské a bezpečnostní techniky (nejen pro armádu, ale také pro stále sílící policii a četnictvo) je tak klíčovým partnerem pro obranný vývoz, výrobní spolupráci i dovoz.

Rostoucích obranných potřeb Ankary v posledních letech úspěšně využívají i české společnosti, vojenský export do země v roce 2020 narostl na cca 20 mil. USD a dosáhl historického maxima, avšak zdaleka ne stropu možností. Potenciál pro české firmy je v současné chvíli zejména v dodávkách munice, oblasti vojenského letectví – podíl na dodávkách a projekčních řešení v letounů Hurjet a Hurkus či subdodávkách pro turecké společnosti podílející se na konstrukci tureckého národního tanku Altay. Dynamicky se vyvíjející výzkum a vývoj v oblastech elektronického boje či protiletadlové obrany může pro české exportéry být dalším potenciálním cílem.

Vzhledem k tureckému záměru dosáhnout do roku 2023 soběstačnosti svého průmyslu ze 75% a dále ji zvyšovat, je v jednáních s tureckou stranou možné očekávat tlak na lokalizaci výroby či přenos know-how. Vzhledem k citlivosti podobných jednání a významu státních záruk, které v Turecku hrají velkou roli, doporučujeme kontakty uskutečňovat přes pravidelná zasedání mezivládního Obranně-průmyslového kooperačního mechanismu (DICM).

► Strojírenský průmysl

V této oblasti existuje nadále velmi dobrý potenciál pro export obráběcích strojů do Turecka daný rychlým růstem domácí výroby v oblasti obranného, automobilového či dopravně-strojírenského průmyslu i sektoru „bílého zboží“. Vybrané segmenty mají vysoké exportní ambice a tedy i nároky na kvalitu. V jednotlivých sektorech jde o komplementaritu, kdy české firmy vynikají v oblasti obráběcích strojů, kdežto turecké firmy jsou konkurenceschopnější a lepší v lisování, řezání materiálu plazmou či vysekávání plechu.

V současnosti se na základě pobídek turecké vlády rozbíhá modernizační proces tradičních strojírenských firem, kde významně roste zájem o projekty a produkty z oblasti automatizace a robotizace strojírenské výroby.

Vzhledem k posílení projektů obranného průmyslu (především pozemní vojsko a námořnictvo), ale také projekty zaměřené na letectví a výrobu elektrických automobilů spatřujeme významnou příležitost pro export českých vysoce přesných technologií obrábění, soustružení a frézování a také modernizace stávajících strojírenských provozů v Turecku.

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Obchodní jednání s tureckými partnery se většinou nese ve formálnějším duchu než to, na co jsme zvyklí z Česka. Turečtí obchodníci jsou zvyklí více dbát o svůj zevnějšek, platí, že Turek nosí kravatu častěji než Čech. Není vhodné na formální jednání, i když je online, chodit bez ní. Je třeba se připravit na to, že většinou se při diskuzi nejde rovnou k věci, ale probírají se různá „soft“ kulturní či sportovní témata. Navázání přátelštějšího vztahu je počátečním předpokladem pro celkový úspěch. Pít alkoholu není pravidlem, je třeba partnera nejdříve více poznat. Koronavirová pandemie dosti pozměnila pozdravy na úvodních setkáních, místo klasického podání rukou turečtí partneři přistupují k mírnému úklonu s pravou rukou na srdci nebo dotykem zařatou pěstí či loktem.

4.2 Oslovení

Turečtí partneři se mezi sebou formálně oslovují křestním jménem, za které přidávají „Bey“, tedy pan. Ve formálním styku by tudíž oslovovali svého partnera jménem Mustafa – „Mustafa Bey“. Pokud by šlo o ženu, přidává se koncovka „Hanım“ – česky čteno „hanym“, tedy např.: „Zeynep Hanım“. Pokud zahraniční partner projeví při oslovování takovouto znalost, je to povětšinou kladně hodnoceno. Tento styl oslovování vychází z historie, příjmení v Turecku zavedl až Atatürk. Nicméně, naprostá většina obchodníků rozumí evropským způsobům jednáním, a proto není žádným „faux-pax“, když partnera oslovíte příjmením. V turečtině se rozlišuje mezi tykáním a vykáním a obchodní partneři si většinou vykaží.

4.3 Obchodní schůzka

Úvodní schůzka zpravidla probíhá v sídle partnera. Většinou se jednání nesjednávají dříve než v 10:00, výjimkou nejsou ani schůzky v pozdním odpolední. Tradičně se pije černý turecký čaj či káva a jednání většinou začne zdvořilostním popovídáním si o rodině či dalším obecném tématu jako sport či kultura. Turečtí partneři z vyšších vrstev si na zdvořilostních rozhovorech zakládají a nedoporučuje se odpovědi na podobné otázky odbýt či jim nevěnovat dostatečnou pozornost. Turecký partner má zájem na uzavření obchodu s přítelem a tím se nestanete, pokud podobným rozhovorem neprojdete. Předání vizitek probíhá při úvodním setkání. Očekává se, že na vizitce bude mobilní telefon, nejlépe s fungujícím WhatsApp číslem. Pokud Vám partner na svoji vizitku mobilní číslo dopíše rukou, jde o znak větší důvěry.

Pozvání na oběd či večeři je výrazem větší blízkosti k partnerovi. Zpravidla tyto večeře probíhají v restauracích, pozvání domů nejsou běžná. V lepších restauracích se připravte na vícechodové menu, kterému budou vládnout tradiční předkrmy, meze. Většina tureckých restaurací nepodává alkohol, nicméně zejména v přímořských městech se najde i dostatek těch alkohol podávajících. Co se typu alkoholu týče, je možné se připravit zejména na anýzovou pálenku (raki) či červené víno. Alkohol se pije spíše z protokolárních důvodů.

Při oficiálních návštěvách je běžné předání dárku. Ten se zpravidla předává nejvýše postavenému. V tomto ohledu se nevyplatí šetřit. Turečtí partneři jsou zvyklí na krásné dekorativní dary. Nedoporučuje se darovat alkohol, pokud partnera dobře neznáte a nevíte 100%, že alkohol pije. Většina Turků zná české sklo a jistě je potěšíte, pokud je dárkem tohoto typu obdarujete.

Pracovní jednání se nedoporučuje plánovat na dobu ramadánů či na letní měsíce. Jelikož se doba, kdy se ramadán slaví, každoročně mění, je dobré se o tomto informovat předem. Zhruba od konce června do začátku září v Turecku, podobně jako v České republice, probíhají letní prázdniny. Většina Turků je využívá k dlouhým letním dovoleným, a proto i návštěva v tomto ročním období může být problematická. Jednou

sjednaná schůzka platí. Co se jednání týče, jsou Turci zpravidla dochvilní a nedoporučuje se na jednání opozdit. Zejména v Istanbulu doporučujeme vzhledem k dlouhým zácpám plánovat dostatek času na přepravu.

Velice důležité je navázání pevného až přátelského vztahu s hlavním obchodním partnerem. Vzhledem ke složitosti soudního systému je třeba si být partnerem plně jist a nespolehat na to, že případný spor bude vyřešen u soudu, i když v případě smírčích řízení a vymáhání dluhů postupuje turecký soud rázněji a rychleji než případná arbitráž v jiných zemích. Doporučujeme turecké partnery tlačit k tomu, aby vzájemné kontrakty byly vždy, když už ne pouze v angličtině, tak alespoň ve dvou vyhotoveních, kdy je odsouhlasena i ta anglická verze. Při hodnocení svých partnerů si turečtí partneři potrpí na zkušenost a senioritu. Z tohoto důvodu je proto možné doporučit, aby byly české firmy v zemi zastupovány spíše zkušenějšími osobami.

Turečtí obchodníci jsou při jednáních zdvořilí, nicméně velice tvrdí, využívají jak moderní techniky vyjednávání, tak staré osvědčené na emocích postavené proslovy. Turci vynikají bezprostředností, flexibilitou a výbornou orientací na cíl, kterým je vždy co nejlepší cena. Je dobré se také připravit na různorodost jednání. Turečtí partneři se velice liší dle toho, zda se jedná o sekulární či nábožensky založené osoby (většinou centrální Anatólie či černomořské pobřeží) a jelikož neformální diskuze hrají při uzavírání kontraktů velice důležitou roli, je třeba k nim dle toho náležitě přistupovat. Turečtí partneři při obchodních kontaktech kladou důraz na přátelský vztah. Z tohoto důvodu je třeba vztah s partnerem udržovat i v situacích, kdy nejde přímo o obchod. Turecký partner si při obchodních jednáních ale vždy vzpomene na situaci, kdy jste se na něj obrátili čistě z osobních důvodů a nejen proto, že chcete, aby si od Vás něco koupil.

Území Turecka byla po dlouhá staletí centrem blízkovýchodního obchodu, kde se střetávali obchodníci z Asie, Evropy i Afriky. Tato zkušenost se do jednání projevuje. Turek si dokáže jít tvrdě za svým a tento postup dokáže umně maskovat milým způsobem s úsměvem na rtu. Dlouholetá zkušenost a multikulturním vyjednáváním dává místním relativní výhodu při současných kontaktech. Není možné očekávat, že partnera ohromíte pouze cenou či dokonalostí výrobku. Výsledné rozhodování bude záležet na celé řadě faktorů a právě tato komplexnost, kdy roli hraje cena, kvalita výrobku i Váš osobní vztah s partnerem je zásadní.

4.4 Komunikace

Před jednáním je běžné se zeptat na jednací jazyk. Pokud partner nevládne angličtinou, je tlumočnick nepostradatelný. ZU/GK disponují kontakty na ČR/TR tlumočnick, které rádi poskytnou. Existuje samozřejmě i možnost najmutí si AJ/TR tlumočnicka, která je snazší.

V populaci je znalost angličtiny na poměrně nízké úrovni. Mimo turistická centra je domluva velice komplikovaná. Nicméně, vysoce postavení manažeři z hlavních tureckých měst angličtinou většinou vládou. Množství jazykově vybavených lidí zvláště ve městech rychle stoupá.

Turci se obecně vyhýbají tématům spojeným se sexem či právy menšin. Vtipy na toto téma i s lepšími kontakty nejsou vhodné. Mluvit o současné politické situaci v zemi je také velice citlivé a obecně se to nedoporučuje. Turci jsou obecně velmi hrdí na svou zemi i historii a je jim dosti cizí např. přístup k vlastním dějinám, vč. kritického odstupu až ironie. Proto jsou např. politicky a společensky nepřijatelná jakákoli jiná, než pozitivní vyjádření o zakladateli republiky (Mustafovi Kemal) Atatürkov. Citlivým a živým tématem jsou i turecko-arménské vztahy, zj. pak osmanská genocida Arménů r. 1915, kterou TR relativizuje a popírá a za velmi iritující považuje i samotné užití pojmu „genocida“ pro označení „události“ r. 1915 (vysídlení a masové zabíjení arménské populace).

4.5 Doporučení

Připravit se na dobře připravené, tvrdé partnery zvyklé na dlouhá vyjednávání. Důležitá je trpělivost a flexibilita. V žádném případě také není možné očekávat, že turecký protějšek bude neprofesionální a nezkušený.

4.6 Státní svátky

1. ledna 2021 – Nový rok

23. dubna 2021 – Den dětí a národní suverenity

1. května 2021 – Den práce a solidarity 1

2. - 15 května 2021 – Vyvrcholení Ramadánu

19. května 2021 – Den mládeže a sportu

15. července 2021 – Den demokracie a národní jednoty

19. – 23. července 2021 – Svátek obětování

30. srpen 2021 – Den vítězství

29. října 2021 – Den republiky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Základní info pro vstup na trh, rating, distribuční a prodejní kanály, faktory ovlivňující prodej, důležité právní normy a předpisy, dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, celní a devizové předpisy, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu.

Před vstupem na turecký trh je vhodné, zejména k prvním kontaktům, využít služeb rozsáhlé sítě polostátních zájmových a odborných organizací a sdružení. Jde zejména o regionální obchodní komory, průmyslové komory, unie výrobců, sdružení malých a středních firem pro provádění zahraničního obchodu, sdružení mladých podnikatelů Turecka atd., kdy povinné členství tureckých firem v komorách garantuje široký záběr a spolehlivost informací. Orgánem, zastřešujícím všechny komory a asociace, je Unie obchodních a průmyslových komor a komoditních burz TOBB, na jejichž internetových stránkách lze nalézt příslušné kontaktní údaje všech povinně participujících subjektů, resp. všech obchodních a průmyslových komory a asociací.

V případě technicky a marketingově náročnějších komodit, vstupu do státních zakázek, soutěží vyhlášených státními firmami, spolupráce směřující k výrobní kooperaci nebo prodeji/nákupu licence a rovněž při záměru trvalé spolupráce na třetích trzích se současně jednoznačně doporučuje zapojení a využití služeb místního zástupce. V některých případech je drahou, ale pravděpodobně efektivní alternativou vyslání vlastního experta do teritoria. Vzhledem ke specifikům tureckého trhu a místním zvyklostem se obecně doporučuje častější osobní styk s tureckými partnery. Při výběru a prověření takového zástupce jsou ZÚ Ankara, GK Istanbul i CzechTrade připraveni poskytnout asistenci.

Turecký celní systém, především ale celní praxe, je opakovaně předmětem kritiky jak obchodních partnerů, tak i ekonomické diplomacie řady zemí včetně orgánů EU.

Rozhodujícími prvky, určujícími zahraničně-obchodní režim země, jsou Dohoda o volném obchodu s EU, která se týká vzájemného obchodu se zemědělskými produkty, uhlím a ocelářskými produkty, a Celní unie s EU, která znamená zapojení do společného trhu Unie se všemi ostatními komoditami, zejména pak průmyslovými produkty.

Základní dokumenty v obchodním styku jsou EUR 1 pro položky pokryté uvedenou Dohodou a ATR pro všechny ostatní komodity. Od počátku roku 2019 je poté nutné v určitých případech společně s A.TR dokládat i Certificate of origin. Cílem takového opatření je zamezit dovozu zboží do Turecka z mimounijních zemí přes EU bez platby cla. Tyto dokumenty musí být podle požadavků u jednotlivých komodit doprovázeny dalšími doklady. U každé položky je nutné, aby si český vývozce požadavky v předstihu řádně prověřil (nejlépe to může v konkrétním místě vstupu zboží do Turecka pro něj udělat turecký dovozce – jeho obchodní partner) a nebyl pak překvapen případnou „inovací“. Přesto však nelze vyloučit, že po příjezdu na tureckou hranici bude dovozce zaskočen novým požadavkem. Českým vývozcům se proto naléhavě doporučuje používat takové dodací parity, u kterých nebude inkaso ohroženo případnými potížemi na tureckých celnicích (např. EXW, FCA, FOB atd.).

Informace o nařízeních ohledně dovozu do Turecka lze najít na webových stránkách Ministerstva obchodu. Právní předpisy týkající se dovozu, vývozu, cel atd. jsou dále v angličtině na specializovaných webových stránkách, avšak zde jde již o placené služby.

Mezi obchodní překážky, které řeší EU s Tureckem, patří např. nedostatečná ochrana obchodních značek týkající se zejména potravinářského a oděvního průmyslu (obecněji jde o problém ochrany duševního vlastnictví, nesprávné uplatňování kvót u zpracovaných zemědělských produktů, vžádování licencí pro starší zboží a problematiku dovozu alkoholu do Turecka).

Problematika ochrany domácího trhu se vyznačuje v tureckém obchodním prostředí specifickými znaky. Přestože celní unie s EU a postupná adaptace na nové podmínky znamenaly zásadní změnu v zákonech, je praxe u netarifního zboží poznamenána zvýhodňováním domácí produkce. Přetrvávají opatření daňového charakteru při dovozu luxusních druhů zboží, např. osobních automobilů, parfémů atd., spíše lze očekávat jejich další zvýšení.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Na základě zákona o přímých zahraničních investicích (Foreign Direct Investment Law), který představuje zásadní zjednodušení procedury při zakládání firmy se zahraniční majetkovou účastí, platí pro zahraniční investory stejná práva a povinnosti jako pro turecké subjekty, vyplývající z platného tureckého Obchodního zákoníku (Turkish Commercial Code). Jedná se zejména o:

- princip stejného zacházení se zahraničním a domácím investorem;
- zahraniční společnosti založené v Turecku mohou nabývat nemovitosti;
- zahraniční fyzické osoby mohou nabývat nemovitosti na základě reciprocity;
- společnosti mohou zaměstnávat cizince, nutnost pracovního povolení však zůstává.

Zákon se vztahuje na následující typy společností:

Merchant (Single Proprietorship): fyzická osoba, která provozuje obchodní zařízení, je akceptována jako firma,

Joint Stock Company: Základní kapitál ve formě akcií v minimální hodnotě 50.000,- TL, zakládá i jen jeden společník (dle nové právní úpravy),

Limited Company: Minimální výše základního kapitálu 10.000,- TL, společnost může být založena jen jedním společníkem (dle nové právní úpravy). Společníci ručí až do výše nesplaceného vkladu,

Commandite Company: Minimální výše kapitálu není určena. Komplementáři ručí celým svým majetkem, komandisté do výše nesplaceného vkladu,

Collective Company: Sdružení fyzických osob zřízené k provozování obchodních aktivit pod společným jménem. Minimální výše kapitálu není určena. Partneři ručí celým svým majetkem.

Obchodní zákoník určuje formy zakládání společností i striktní pravidla účetnictví, povinnost disponovat internetovými informacemi apod. Akciová společnost, tak i společnost s ručením omezeným mohou být založeny jediným společníkem. Převod akcií v případě jediného společníka podléhá zápisu.

Postup při založení firmy: Všechny zakládací listiny musí být vyhotoveny v tureckém jazyce, jednací řeč na úřadech je také turečtina. MZV ČR doporučuje, aby české firmy, které chtějí zřídit v Turecku firmu, použily pro tento účel důvěryhodného tureckého občana (právníka, notáře) vybaveného příslušným pověřením. Velmi cenným informačním zdrojem o způsobu zřízení firmy v Turecku je portál „ISPAT - Invest in Turkey“ www.invest.gov.tr, oddíl „Investors Guide“.

5.3 Marketing a komunikace

V Turecku funguje velké množství reklamních, PR a HR agentur (od velmi profesionálních až po velmi špatné). Přehled TOP 10 je možné nalézt na <https://www.sortlist.com/l/turkey-tr>

Výrazný nástup moderních technologií, především sociálních sítí postupně vytlačuje tradiční reklamní postupy, kterými zvláště v regionech nadále zůstávají televizní a rozhlasové stanice. Podobně je na elektronická média převáděn denní, periodický i odborný tisk, v rámci kterého jsou propagovány nejrůznější produkty, jména jejich výrobců či dovozců a distributorů. Ideální marketing je nutné přizpůsobit nabízenému produktu a plánované cílové zákaznické skupině. Využití direct marketingu pro zahraniční produkty se nedoporučuje zejména kvůli řadě zákonů a dalších regulativů včetně jazykových bariér a kulturních odlišností.

Z pohledu moderních elektronických médií má v Turecku nejvyšší sledovanost a dostupnost Instagram, který je následován Facebookem. Další média mají výrazně nižší sledovanost a dostupnost k zákazníkům. Instagram a Facebook mají také nejvyšší roční přírůstek sledovanosti a popularity se těší mezi početnou silnou mladou generací. Za standardní se považuje existence a fungování firemních internetových stránek (jejich nefunkčnost či neexistence jsou vnímány negativně).

Z pohledu reklamní kampaně a marketingových aktivit je důležité si uvědomit, že Turecko je muslimský stát, který silně lpí na náboženských a

národních tradicích. Jakékoliv informace nebo zobrazení náboženských symbolů, státních symbolů včetně armády, významných politiků (či osoby současného prezidenta a prvního prezidenta Mustafy Kemala Atatürka) může být vyhodnoceno jako trestný čin a velmi přísně trestáno. Doporučujeme se obrátit na místní turecké společnosti, které mají přesné informace a profesionální cit pro vyhodnocení vhodnosti reklamních a marketingových aktivit.

Pro vyhledávání obchodních partnerů a uveřejnění poptávky (nabídky) lze využít obchodní a průmyslové komorách, jak v hlavních centrech obchodu, tak i v jednotlivých regionech. Istanbulskou hospodářskou komoru (ITO), která sdružuje cca 420 tisíc členských firem - v TWT Magazine Istanbulské obchodní komory existuje možnost v direktoráři Offers and Demands. Užitečné informace včetně přístupu do databáze tureckých výrobních a exportních firem lze získat na internetové adrese Ministerstva obchodu Turecké republiky - v sekci „Buy Turkish Products“. Službu uveřejnění firemních nabídek umožňuje rovněž internetová stránka Sdružení tureckých komor TOBB. Obsahuje rovněž přehledy a internetové adresy jednotlivých tureckých hospodářských a obchodních komor.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Turecko je signatářem 14 významných dohod o ochraně duševního vlastnictví (např. Pařížská konvence, Haagské dohody, Madridský protokol, Dohoda o jednotném patentovém soudu, Římská konvence, UPOV konvence, Bernská konvence, TRIPS (WTO)). Turecko bylo účastníkem projektu Horizon 2020, který napomohl implementaci množství zákonů, nařízení a vyhlášek pro posílení ochrany duševního vlastnictví. Aktuálně je největší deficit pocítován v oblasti kopírování a vysílání hudby, kde Turecko doposud nepodepsalo příslušné dohody. Obecně je pro uměleckou tvorbu příslušný zákon 5846, v případě porušení TRIPS je využíván kriminální zákoník - zákon č. 5271. Reálné uplatňování ochrany duševního vlastnictví je však nadále předmětem diskusí. V Turecku je tolerován prodej i vývoz nepravých značkových výrobků, často dochází k jejich výrobě přímo v Turecku. V některých případech zvláště u složitějších technologií (vojenských) dochází ke kopírování a následnému využití v rámci výroby a prodeje vlastních tureckých výrobků. V případě podání žaloby s výjimkou hudební produkce je možné očekávat standardní soudní řízení. V případě složitějších nebo moderních technologií bude soud tlačit na mediaci s cílem dohody.

Obecně by otázku ochrany duševního vlastnictví (IPR) neměli čeští exportéři do Turecka podceňovat. Zprávy EK hovoří o tom, že mnoho padělaného zboží v zemích EU pochází rovněž právě z Turecka. Informace o aktuální stavu je možné najít na stránkách tureckého Ministerstva zahraničí, které situaci také monitoruje) Stav IPR v Turecku reflektuje „Global Competitiveness Report“ zveřejňovaná Světovým ekonomickým fórem, které řadí otázku ochrany IPR v Turecku na 61. místo mezi celkem 140 hodnocenými zeměmi.

5.5 Trh veřejných zakázek

Zadávání veřejných zakázek je v Turecku upraveno Zákonem o veřejných zakázkách č. 4734 (Public Procurement Law ze dne 4. 1. 2002, publikace 22. 1. 2002) Tento zákon je průběžně novelizován a je legislativně spjat s řadou dalších zákonů (Public Procurement Contracts Law, zákon o nadacích, zákon o kulturním a přírodním dědictví aj.). Některé projekty navíc tomuto zákonu nepodléhají. Zcela mimo shora uvedený zákon jsou například postaveny tendry na armádní zakázky, zakázky bezpečnostních služeb, ale i konzultantské služby při privatizaci, zboží a služby k rozvoji výzkumu v rámci národních vědecko-výzkumných institucí, dekontaminace moří a vod, zboží a služby pro generální direktorát sportu včetně sportovních federací, opravy silnic, archeologický výzkum apod.

Zákon, ale zejména praxe zadávání veřejných zakázek, není zcela transparentní a oblast je opakovaně kritizována jednak v pravidelných hodnotících zprávách EU hodnotících připravenost TR ke vstupu do EU, tak také samotnými účastníky výběrových řízení, kteří se potýkají s celou řadou administrativních a jiných překážek. Pokud o průběh tendrového řízení projeví zájem zastupitelský úřad cizí země, nabízející firma tím získává v očích tureckých partnerů lepší pozici. V tomto kontextu doporučujeme při účasti na veřejné soutěži o státní zakázky informovat ZÚ Ankara či GK Istanbul.

Informace o privatizaci a přehledy jednotlivých projektů uveřejňuje na svých stránkách turecká Administrace privatizace. Některé aktuálně vyhlašované privatizační tendry uveřejňuje turecká agentura na podporu investic „ISPAT Invest in Turkey“. Užitečným zdrojem informací o tendrech v Turecku (v angličtině, třídění dle kategorií) poskytují internetové stránky www.globaltenders.com, sekce Turkey. Detaily k tendrům lze pak získat až na základě úhrady předplatného. Některé tendry lze též nalézt v turecké placené databázi TEBANEWS či YATIRIMLAR, jde ale placenou službou.

Byť rizika podnikání v Turecku nejsou výrazně větší než v transformujících se zemích střední Evropy, ZÚ MZV ČR doporučují vždy vyžádat si informace týkající se firemního registru o novém partnerovi. V Turecku nicméně neexistuje centrální obchodní rejstřík v podobě, na jaký jsme zvyklí z našeho firemního prostředí. Informace tohoto typu je nutné, např. prostřednictvím ZÚ Ankara, GK Istanbul či CzechTrade Istanbul, vyžádat na příslušné obchodní či průmyslové komoře dle místa registrace subjektu, která je naopak proti našim zvyklostem povinná.

Zásady pro platební styk mezi obchodními partnery v ČR a Turecku platí stejně jako pro kteroukoli jinou relaci. Vedle bonity a reputace partnerské firmy je tedy třeba brát v úvahu i předmětnou komoditu a zohlednit ji při volbě platebních podmínek - na rozdíl od potvrzeného a neodvolatelného L/C v případě platební neschopnosti nebo krachu odběratele neskýtá záruku za zaplacení zboží ani dokumentární inkaso nebo

jiná forma placení bez vhodné bankovní záruky.

- podrobné informace k tendrům, které jsou vypisovány na základě programů předvstupní pomoci EU, tzv. IPA fondy, včetně jednotlivých vypisovaných tendrů, poskytují internetové stránky příslušné turecké kontraktační jednotky Central Finance & Contracts Unit, která pracuje na základě dohody s EK a je podřízena Podsekretariátu premiéra pro finance. Zvláštní pozornost je třeba klást na vyhledávání v položce „Forecast“, která indikuje v několikaměsíční lhůtě dopředu, že bude vypsán tendr,

- informace o privatizaci a přehledy jednotlivých projektů uveřejňuje na svých stránkách turecká Administrace privatizace.

- zdrojem informací o tendrech v Turecku (v angličtině, třídění dle kategorií) poskytují internetové stránky www.globaltenders.com, sekce Turkey.

V současnosti je pro české firmy bez hlubší znalosti místního prostředí či bez místního prostředníka velmi komplikované být úspěšným ve vyhlášených veřejných tendrech.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Stručný popis platebních podmínek, průměrná doba splatnosti faktur a jejich proplácení, na koho se obrátit v případě nezaplacení, informace, zda jsou obyvatelé země upřednostňováni v případě těchto sporů.

Požadavky na dodávky zboží a služeb mezi obchodníky (včetně platebních podmínek) stanovuje článek 1530 tureckého obchodního zákoníku („TCC“), který vychází ze směrnic EU 2000/35 / ES a 2011/7 / EU o boji proti opožděným platbám v obchodních transakcích a jako takový byl převeden do tureckého práva na základě směrnic EU.

Podle článku 1530 TCC je standardní platební lhůta 30 dnů. Smluvní strany obchodní smlouvy na dodávky zboží a služeb se mohou smluvně dohodnout na delší platební lhůtě maximálně na 60 dnů. Prodloužení platební lhůty nad 60 dnů je možné pouze v případě, že prodloužení nezpůsobí prodejci neoprávněnou újmu a strany se ve smlouvě výslovně dohodnou na prodloužení platební lhůty. Pokud dojde k prodlení je kupující oprávněn požadovat úrok z prodlení a náhradu škody za předpokladu, že jsou splněny všeobecné podmínky stanovené v celních podmínkách.

V případě nesplácených faktur doporučujeme obrátit se na některou z místních právních kanceláří. Výkon zákona v obchodních záležitostech je přes určitá specifika spravedlivý a zvláště v případech prokázaného neplacení, rázný. Je nutné očekávat, že si právní kanceláře budou účtovat provizi z placené částky.

V případě smírčího/rozhodčího soudu se doporučuje tímto místem určit Turecko, kde je výkon zákona rychlejší a pro českého žadatele levnější než často využívané Švýcarsko (Turecko má stejný výklad i zákoník jako Švýcarsko).

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Pandemie koronaviru: Turecká republika potvrdila na svém území výskyt případů COVID-19. Situace je monitorována průběžně ve všech 81 provinciích, kdy je uplatňován čtyřstupňový rizikový systém. Podmínky vstupu se průběžně mění v čase a stejně tak i výklad. V minulosti byly zavedeny bezodkladně některá opatření včetně omezení pohybu osob a poskytování služeb. Není vyloučeno, že postupy se mohou opakovat dle vývoje situace. Turecká republika na svém území postupně vakcinuje své občany a rezidenty. Doporučujeme si zjistit podmínky vstupu před cestou (např. PCR test, příjezdový formulář etc.) u Velvyslanectví Turecké republiky v Praze a průběžně monitorovat vývoj situace při pobytu na území. Ověřte si rovněž podmínky přepravy u svého dopravce včetně tranzitu a tranzitních zemí. Informace Ministerstva vnitra České republiky pro tuzemské občany a pro cizince na území ČR: +420 974 801 801

Formulář pro příjezdějíící cestující (letecky, pozemně, námořně): <https://register.health.gov.tr/#> .

- Odkazy na vybrané místní instituce:
- Ministerstvo vnitra Turecké republiky
- Ministerstvo zdravotnictví Turecké republiky
- Ministerstvo dopravy Turecké republiky
- Ředitelství civilního letectví TCDD – stránky železničního dopravce
- Turecká tisková agentura Anadolu Agency

Seznam laboratoří na stránkách Ministerstva zdravotnictví Turecké republiky ·

Odkazy na vybrané letecké dopravce v Turecku:

- Turkish Airlines
- Pegasus
- AnadoluJet
- SunExpress ·

Vybrané informace pro vycestování/návrat z/do České republiky:

- Vstup na území České republiky dle informací Ministerstva vnitra České republiky: <https://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=22239079&doctype=ART&#Cestovani>
- Podmínky návratu do ČR a přehled zemí dle míry rizika jsou stanoveny Ministerstvem zdravotnictví České republiky: <https://koronavirus.mzcr.cz/>
- Při cestě zpět do České republiky pamatujte také na příjezdový formulář: <https://plf.uzis.cz/> POZOR!

Informace nejsou ve vyčerpávajícím rozsahu - ty lze obdržet pouze od příslušných místních úřadů, dopravců a poskytovatelů služeb. Tímto je rovněž vyhrazena možnost neaktuálnosti či nepřesnosti i přes veškerou snahu podávat informace v řádné kvalitě. Informace a odkazy jsou bez právního účinku.

Obecné zásady pro vstup a pobyt: Pro vstup a pobyt na území cizího státu musejí občané ČR splňovat podmínky stanovené jeho zákony. Ke sdělování aktuálních podmínek vstupu a pobytu na území cizího státu je příslušný zastupitelský úřad daného státu – v případě Turecka je to Velvyslanectví Turecké republiky v Praze. Následující informace jsou určeny k základní orientaci. Ministerstvo zahraničních věcí ČR proto doporučuje českým občanům, aby si před cestou ověřili u zastupitelského úřadu navštěvovaného státu, zda se podmínky pro vstup a pobyt nezměnily.

Možnosti bezvízového styku: Mezi ČR a TR je uplatňována od roku 1991 bezvízová dohoda pro diplomatické a služební pasy ČR a pro diplomatické, služební a zvláštní pasy TR. Vláda Turecké republiky zrušila s účinností od 1. ledna 2005 vízovou povinnost pro držitele cestovních pasů České republiky, kteří cestují do Turecké republiky za turistickým účelem a jejichž pobyt nepřesáhne 90 dnů v průběhu 180 dnů.

Vízová povinnost pro držitele běžných cestovních dokladů Turecké republiky: Pro občany Turecké republiky, kteří jsou držiteli běžného cestovního dokladu, platí obecná vízová povinnost.

Vízová povinnost pro držitele běžných cestovních dokladů České republiky: V případě předpokládaného krátkodobého pobytu za jiným než turistickým účelem se doporučuje se vždy informovat u Velvyslanectví Turecké republiky v Praze o podmínkách vstupu, neboť v takových případech může vzniknout vízová povinnost. Případné porušení podmínek vstupu či pobytu může vést k odepření vstupu na území Turecké republiky a následné deportaci či deportaci přímo.

Podmínky délky platnosti cestovního dokladu pro vstup a pobyt včetně prokazování totožnosti: Připomínáme občanům České republiky nutnost mít při sobě bez výjimky vždy platný cestovní pas. Před cestou do Turecké republiky je nutné ověřit platnost cestovního dokladu. Turecký zákon č. 6458 ve věci cizinců a mezinárodní ochrany uvádí dle čl. 7. odst. 1) písm. b), že (pozn.: volný překlad): „Cizinci, jimž bude odepřen vstup do Turecka, jsou tito (...) jejichž pas či cestovní dokument pozbyde platnost šedesát dnů před vypršením platnosti víza, vízové výjimky nebo povolení k pobytu“. Vzhledem k nejasnému výkladu, kdy není zřejmé, zdali se počítá šedesát dnů před předpokládaným ukončením pobytu bezvízových cizinců či v délce možného maximálního krátkodobého pobytu se doporučuje k vlastnímu uvážení, aby držitelé cestovních dokladů České republiky před vstupem na území Turecké republiky měli platnost cestovního pasu/dokladu v rozsahu 150 dnů (tj. maximální délka krátkodobého pobytu do 90 dnů a zmíněná odkladná lhůta 60 dnů). Podmínky vstupu na své území určuje vždy Turecká republika a z toho důvodu je vhodné si zjistit podmínky vstupu a předpokládaného pobytu přímo u Velvyslanectví Turecké republiky v Praze.

Kriminalita/bezpečnostní složky: V rámci Turecké republiky jsou patrné bezpečnostní vstupy místních ozbrojených sil do veřejného prostoru. Vedle přítomnosti policie, dopravní policie a četnictva (jandarma) se lze také setkat s tzv. „bekçi“, které jsou v určitém ohledu již autonomní bezpečnostní složkou státu. Prokázání totožnosti příslušným identifikačním průkazem při náhodné či cílené kontrole nebývá neobvyklé.

Kriminalita/krádeže či přepadení: Možnost drobných krádeží nelze vyloučit. Při ztrátě, odcizení či přepadení kontaktujte místní úřady/policii či četnictvo, snažte se postihnout evidenci poškození (např. lékařská zpráva a dále třeba fotografie) a kontaktujte dle vlastního uvážení svoji pojišťovnu a Velvyslanectví České republiky v Ankaře či Generálního konzulátu České republiky v Istanbulu v případě nutnosti konzulární pomoci. Při vyjádření souhlasu či podepisování dokladu/dokumentu je důležité být srozuměn obsahu takového dokumentu či souhlasu včetně právních následků.

Obecné zásady bezpečnosti: Základní, ale nikoliv jedinými postupy je vyhýbat se davům, respektovat příkazy místních ozbrojených složek/bezpečnostních sil, sledovat místní média, mít při sobě doklad totožnosti, vyhýbat se prostoru vyhrazeným armádě/bezpečnostním

silám a nepoužívání nahrávacích zařízení/provádění záznamu v těchto oblastech či jejich blízkosti. Nadále platí, že při cestách do příhraničních oblastí Turecka se Sýrií je potřeba dbát zvýšené opatrnosti a zvážit zbytnost cest do oblasti vzhledem k vojenské přítomnosti tureckých ozbrojených sil. Doporučujeme sledovat aktuální bezpečnostní situaci a respektovat instrukce ze strany tureckých úřadů. V případě zadržení místními úřady doporučujeme si vyžádat možnost konzulární asistence Velvyslanectví České republiky v Ankaře či Generálního konzulátu České republiky v Istanbulu. Doporučujeme se vyhýbat konfliktům i verbálním, kdy je obtížné řešení situace s místními úřady a případ včetně nákladů na jeho řešení může pokračovat i po opuštění území Turecké republiky.

Potulní psi a kočky: Důrazně varujeme před sblížením s místními potulnými psi a kočkami. V případě pokousání, poškrábání či kontaktu s tělními tekutinami (např. krev, sliny, moč etc.)/tkání bezodkladně vyhledejte lékařskou pomoc. Pamatujte, že je zapotřebí vyloučit případné riziko vztekliny či jiné infekční nákazy.

Nouzové linky pro občany ČR: V případě nouze můžete kontaktovat nouzovou linku Velvyslanectví ČR v Ankaře: +90 532 375 1387 a Generální konzulát ČR v Istanbulu: +90 533 257 3880.

Platby: K běžným platbám se používá místní měna - turecká lira. Hotovostní směnu lze provést v bankách či směnárnách. Před směnou si ověřte podmínky směny včetně kurzu. Po směně si uložte lístek a překontrolujte bankovky včetně obnosu. Platba cestou platebních karet je v zásadě běžná a je vhodné si uchovat doklad o provedené platbě. Vždy si ověřte podmínky platby, kurz a další náležitosti.

MHD/veřejná doprava: V mnohých municipalitách v zásadě velmi dobře funguje síť veřejné dopravy, která je obvykle spolehlivá a cenově vstřícná. Obvykle se úhrada cestovného v MHD provádí jízdní kartou elektronicky, kterou lze znovu nabít kreditem. Dálkové autobusy jsou obecně komfortní s velmi kvalitními službami a zastávkami v dálničních centrech. Před cestou je nutno si pořídit jízdenku/palubku.

Mezi vybranými mezinárodními letišti a municipalitami běžně funguje forma MHD či soukromé dopravy (např. Ankara, Istanbul, Izmir, Antalya). V případě Istanbulu jsou v místě dvě běžně užívaná letiště pro přepravu veřejnosti, přičemž doprava do/z centra může být časově delší s ohledem na situaci s dopravní špičkou. Při cestě taxi se ujistěte, že se jedná o oficiální taxislužbu, kdy jsou zřejmé smluvní podmínky včetně položek pro úhradu a způsobu úhrady. Ujistěte se, že je zapnutý taxametr a lze jej pohledem průběžně kontrolovat.

Pitná voda: V Turecku se v zásadě za pitnou vodu považuje voda balená či barelová. Běžnou vodu z kohoutku lze doporučit ke konzumaci, pouze pokud máte jistotu, že je skutečně pitná.

Doložka: Výše uvedené informace jsou pouze informativního charakteru a právně nezávazné. Upozorňujeme, že v době plánované cesty mohou být neaktuální. Před cestou do Turecké republiky je proto vhodné se vždy obrátit na Velvyslanectví Turecké republiky v Praze.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení Česko-Turecko: Dne 1. 1. 2005 vstoupila v platnost Smlouva mezi Českou republikou a Tureckou republikou o sociálním zabezpečení (dále jen „Smlouva“). K uvedené Smlouvě bylo sjednáno Správní ujednání, kdy platnost je vázána na Smlouvu. Zmíněné smluvní dokumenty byly publikovány ve Sbírce mezinárodních smluv ČR (<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>) s těmito čísly:

- 9/2018 Sb.m.s.,

- 10/2018 Sb.m.s.

Osobní a věcný rozsah smlouvy v rozsahu mj. poskytování dávek nemocenského, zdravotního a důchodového pojištění (starobní, plný invalidní a částečný invalidní, vdovský, vdovecký a sirotčí důchod), zvýšení důchodu pro bezmocnost, pohřebného, přídatku na děti a dávek v nezaměstnanosti včetně příslušnosti k právním předpisům lze konzultovat na stránkách České správy sociálního zabezpečení (<https://www.cssz.cz/-/turecko>).

Kontakty na kompetentní instituce v České republice:

- Nemocenské a důchodové pojištění: Česká správa sociálního zabezpečení Křížová 25 225 08 Praha 5

- Zdravotní pojištění: Centrum mezistátních úhrad Náměstí W. Churchilla 2 113 59 Praha 3

- Státní sociální podpora (přídatku na děti a pohřebné): Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR Na Poříčním právu 1/376 128 01 Praha 2

- Dávky v nezaměstnanosti: Správa služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR Na Poříčním právu 1/376 128 01 Praha 2

Instituce v Turecké republice ve věci zaměstnání, pobytu a sociálního zabezpečení: V rámci Turecké republiky jsou důležitými orgány státní správy pro výkon zaměstnání a sociálního zabezpečení následující instituce:

- Ministerstvo práce a sociálního zabezpečení (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı): <https://www.cs.gb.gov.tr/>

- Úřad sociálního zabezpečení (Sosyal Güvenlik Kurumu): <http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/ana-sayfa/hosgeldiniz>
- Ve věci pobytu cizinců lze konzultovat Ministerstvo vnitra Turecké republiky: <https://en.goc.gov.tr/general-information41>

Doporučujeme si před jiným než turistickým účelem pobytu v Turecké republice, a to obzvláště u cest spojených s výkonem zaměstnání (včetně montáží, poskytování služeb, mezinárodní dopravy a jiné), zjistit podmínky pobytu včetně vyřízení spojených náležitostí jako je mj. případné povolení k zaměstnání/poskytování služeb u Velvyslanectví Turecké republiky v Praze: <http://prague.emb.mfa.gov.tr/Mission>

Indikativně také uvádíme, že k 1. 5. 2021 byla v Turecku:

- minimální mzda: 2.825,90 TL
- průměrná mzda ve veřejném sektoru: 8.437 TL
- průměrná mzda v soukromém sektoru: 7.830 TL

Doložka: Výše uvedené informace jsou pouze informativního charakteru a právně nezávazné. Upozorňujeme, že v době plánované cesty mohou být neaktuální. Před cestou do Turecké republiky je proto vhodné se vždy obrátit na Velvyslanectví Turecké republiky v Praze.

5.9 Veletrhy a akce

- 1. – 6. červen 2021: Contemporary Art İstanbul – největší umělecký veletrh v zemi
- 23. – 27. červen 2021: AgroExpo Izmir – největší zemědělský veletrh v zemi
- 17. – 20. srpen 2021: IDEF İstanbul – největší zbrojařský veletrh v regionu
- 1. – 4. září 2021: CNR Food – největší potravinářský veletrh v zemi
- 16. – 19. září 2021: Zuchex – největší veletrh kuchyňských potřeb v regionu
- 25.- 27. listopad 2021: EuroAsia Rail – největší veletrh železniční techniky v zemi

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Ankaře (Çek Cumhuriyeti Büyükelçiliği)

Kaptanpaşa Sok. 15, Gaziosmanpaşa – Ankara

Telefon: 0090/312/4056139

Stálá služba: 0090/532/3751387

E-mail: ankara@embassy.mzv.cz

Internetové stránky: www.mzv.cz/ankara

Dopravní spojení: Letiště Esenboğa je od velvyslanectví vzdáleno 32 km (přes centrum města), resp. 52 km (po okruhu). Spojení s centrem města je zajištěno pravidelným autobusovým spojením, které zajišťuje dopravní společnost Havaş či Belko Air. Cena jízdenky je 15 TL. Z autobusového nádraží AŞTI se lze do centra dostat buď metrem (stanice Kizilay), autobusem, „dolmuşem“ nebo taxíkem. Vlakové nádraží je s centrem také propojeno autobusy a „dolmuşem“. ve všech případech lze použít také husté sítě taxíků. Standardní cena z letiště na ZÚ Ankara činí cca 130-150 TL.

Generální konzulát ČR v Istanbulu (Çek Cumhuriyeti Başkonsolosluğu)

Abdi İpekçi Cad. 71, POB 35, 34367 Istanbul – Maçka

Telefon: 0090/212/3688034

Stálá služba: 0090/533/2573880

E-mail: istanbul@embassy.mzv.cz

Internetové stránky: www.mzv.cz/istanbul

Dopravní spojení: znového istanbulského letiště je možné se na GK Istanbul dopravit autobusem Havaist (18-21 TL), k čemuž je ovšem nutné si nejprve zakoupit Istanbulkart. Autobusy Havaist jezdí na různá místa v Istanbulu, doporučujeme dojet na Taksim a poté si vzít taxi (cca 20 TL) či dojít pěšky (cca 15 min). Z letiště Sabiha Gökçen doporučujeme dopravu autobusem Havabus a to opět na známé náměstí Taksim (24 TL).

CzechTrade Istanbul má kancelář v objektu Generálního konzulátu ČR v Istanbulu.

Tel: 0090212/2199847

E-mail: istanbul@czechtrade.cz, vladislav.polach@czechtrade.cz,

www.czechtrade.com.tr

V r. 2006 byla založena Česko-turecká smíšená obchodní komora. Kontaktní informace: Vodičkova 710/31, 110 00 Praha 1, tel: +420 221 506 300, e-mail: komora@ctsok.eu, www.ctsok.eu.

Honorární konzulát ČR v İzmiru – Etem Ersoy

Address: 1474 Sokak No: 1, Afa İşhanı, Kat: 3, Alsancak – İzmir, TURKEY

Telefon a fax: 00902323361628

E-mail: eozsoy@etemozsoy.com

Working Hours: Mon. – Friday 9:30 – 12:30

Honorární konzulát ČR v Mersinu - Ufuk Bozkaya

Kültür Mahallesi I. İnönü Blv., Atatürk Caddesi, Altınanahhtarlar Apt. C Blok, Kat 1/1, Çamlıbel/Mersin

Telefon: 0090324/6764470

E-mail: mersin@honorary.mzv.cz

Honorární konzulát ČR v Antalyi: (t.č. neobsazen)

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Policie 155

První pomoc 112

Hasiči 110

Jandarma (Četnictvo) 156

Plyn 187

Voda 185

Elektřina 186

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Bez nákladů a v „zázemí“ svého podniku se dostanete k cenným informacím o tureckém teritoriu, které jsou plněny státními institucemi, asociacemi, obchodními a průmyslovými komorami, profesními organizacemi apod. Informace především ekonomického charakteru lze vyhledat na webových stránkách následujících institucí:

- www.mzv.cz/ekonomika a www.export.cz (oficiální stránky Ministerstva zahraničních věcí), www.mzv.cz/ankara (stránky ZÚ Ankara s aktuálními informacemi o česko-tureckých obchodních a hospodářských vztazích), www.mzv.cz/istanbul (GK Istanbul),
- www.mpo.cz (oficiální stránky Ministerstva průmyslu a obchodu)
- www.businessinfo.cz (oficiální portál agentury CzechTrade a Ministerstva průmyslu a obchodu pro podnikání a export usnadňující orientaci v informacích a službách poskytovaných státní správou vč. informací z jednotlivých teritorií vč. Turecka)
- www.czechtrade.cz (součást Ministerstva průmyslu a obchodu se zastoupením v Istanbulu)
- Česko-turecká smíšená obchodní komora v Praze (www.ctsok.eu)
- užitečné informace včetně přístupu do databáze tureckých výrobních a exportních firem lze získat na internetové adrese Ministerstva obchodu Turecké republiky v sekci Turkish Exporter 's Directory,
- službu uveřejnění firemních nabídek umožňuje internetová stránka Sdružení tureckých obchodních a průmyslových komor a komoditních burz „TOBB“. Obsahuje rovněž přehledy a internetové adresy jednotlivých tureckých hospodářských a obchodních komor.
- informačním zdrojem o způsobu zřízení firmy v Turecku je portál Invest in Turkey, oddíl „Investors Guide“, dále jsou zde uvedeny profily základních sektorů, □
- podrobné informace k tendrům, které jsou vypisovány na základě programů předvstupní pomoci EU, tzv. IPA fondy, včetně jednotlivých

vypisovaných tendrů, poskytují internetové stránky příslušné turecké kontrakční jednotky Central Finance & Contracts Unit, která pracuje na základě dohody s EK

- informace o privatizaci a přehledy jednotlivých projektů uveřejňuje na svých stránkách turecká Administrace privatizace,
- zdrojem informací o tendrech v Turecku (v angličtině, třídění dle kategorií) poskytují internetové stránky www.globaltenders.com, sekce Turkey,
- ohledně veřejných tendrů je třeba mít na paměti povinnost elektronické registrace přes EKAP, jež je spravovaná organizací KIK zodpovědnou za jejich průběh
- přímo celní sazby podle Harmonizovaného systému lze najít na tureckých stránkách celního úřadu na adrese <http://www.gumruktarife.com/>
- materiály k pobídkám, statistické informace, přehledy zahraničních investorů a další podrobné informace k oblasti PZI v Turecku obsahují internetové stránky Ministerstva financí.

Další informace ekonomického charakteru lze vyhledat na webových stránkách následujících institucí:

- Ministerstvo zahraničních věcí
- Ministerstvo energetiky a přírodních zdrojů
- Organizace malých a středních podniků (KOSGEB)
- Ministerstvo obchodu Turecké republiky
- Sdružení tureckých obchodních a průmyslových komor a komoditních burz „TOBB“
- Invest in Turkey
- Central Finance & Contracts Unit
- EKAP
- KIK
- Ministerstvo financí
- Státní statistický institut
- Ministerstvo pro vědu, průmysl a technologii
- Centrální banka Turecka
- Istanbulská obchodní komora
- DEİK-Foreign Economic Relations Board